

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/113/2019
Identifikačné číslo spisu: 3515200560
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3515200560.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Š. L., bývajúceho v K., Ž. XXXX/XX, zastúpeného spoločnosťou IN FORO - AYRUMYAN, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Uhrova 4, proti žalovaným 1/ P. B., bývajúcemu v K., B. XXX/XX, 2/ ENOMIL, s. r. o. v likvidácii, so sídlom v Bratislave, Stavbárska 5178/42, o určenie vlastníckeho práva a určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 5 C 15/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 15. novembra 2018 sp. zn. 4 Co 153/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rozsudkom zo 14. februára 2018 č. k. 5 C 15/2015 - 246 I. zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, katastrálne územie A., obec A., parcely registra „C“ parcela č. 216/2 o výmere 365 m² - záhrady, parcela č. 216/3 o výmere 635 m² - zastavané plochy a nádvorcia, parcela č. 1614/1 o výmere 1723 m² - záhrady a stavby - rodinného domu, súpisné č. 81, postaveného na parcele č. 216/3 o výmere 635 m² - zastavané plochy a nádvorcia, určenia neplatnosti Zmluvy o úvere č. 133467 uzatvorenej 5. septembra 2013 medzi veriteľom Getfin, s. r. o. a dlžníkmi 1/ Š. L., 2/ M. L., 3/ D. Š. a 4/ NEP SLOVAKIA, s. r. o., určenia neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva z 5. septembra 2013 uzatvorenej na základe zmluvy o úvere, II. zrušil predbežné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 5C 15/2015 - 33 z 29. januára 2015, III. uložil žalobcovi povinnosť nahradiť žalovanému 1/ a žalovanému 2/ trovy konania v plnom rozsahu. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalovaný 2/ ako veriteľ a spoločnosť NEP SLOVAKIA, s. r. o. ako dlžník uzavreli 5. septembra 2013 úverovú zmluvu č. 133467, na základe ktorej žalovaný 2/ poskytol spoločnosti NEP SLOVAKIA, s. r. o. peňažné prostriedky vo výške 25.000,- eur. Pohľadávka z úverovej zmluvy bola zabezpečená ručiteľským záväzkom fyzických osôb a to žalobu, M. L. a D. Š.. Zároveň bola 5. septembra 2013 medzi žalovaným 2/ ako záložným veriteľom a žalobcom ako záložcom uzatvorená

Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXX (teraz list vlastníctva č. XXXX) a na liste vlastníctva XXX pre katastrálne územie B., na účely zabezpečenia pohľadávky vyplývajúcej z predmetného úverového vzťahu. Predmetom záložného práva sa okrem iných nehnuteľností stal aj rodinný dom, súpisné č. 81 na parcele č. 216/3, pozemky C-KN parcela č. 216/2 záhrady o výmere 365 m², parcela č. 216/3 zastavané plochy a nádvoría o výmere 635 m² a parcela C-KN č. 1614/1 záhrady o výmere 1723 m², katastrálne územie A. (v tom čase zapísaný na liste vlastníctva č. XXX), ktoré sa v dôsledku neplnenia zmluvných povinností dlžníkom stali predmetom dražby vykonanej na návrh žalovaného 2/. V dražbe konanej 18. septembra 2014 došlo k vydraženiu predmetných nehnuteľností za cenu 49 600,- eur, pričom licitátor udelil dražobný príklep žalovanému 1/. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že dňom príklepu, t. j. 18. septembra 2014 začala plynúť trojmesačná lehota upravená § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, v rámci ktorej môže osoba, ktorá tvrdí, že bola dražbou dotknutá na svojich právach, namietať neplatnosť dražby, a to osobitným druhom žaloby. Po márnom uplynutí tejto zákonnej lehoty zaniká nielen právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby, ale zaniká aj právo úspešne sa domáhať určenia vlastníckeho práva k vydraženej veci. Trojmesačná lehota na podanie žaloby začala plynúť 18. septembra 2014 a uplynula 18. decembra 2014. Žalobca podal žalobu 26. januára 2015, teda po uplynutí zákonom stanovenej prekluzívnej lehoty, čím došlo k zániku práva domáhať sa určenia neplatnosti dražby. K žalobcom vznesenej námietke protiústavnosti inštitútu dobrovoľnej dražby z dôvodu, že vlastnícke právo bolo odňaté bez rozhodnutia štátneho orgánu súd uviedol, že v prípade dobrovoľnej dražby nemožno hovoriť o odňatí vlastníckeho práva bez akéhokoľvek súhlasu, resp. proti vôli vlastníka, nakoľko dobrovoľnou dražbou vlastnícke právo na vydražiteľa prechádza na základe predchádzajúceho súhlasu vlastníka draženej veci udeleného pri uzatvorení záložnej zmluvy. Vo vzťahu k nároku žalobcu na určenie neplatnosti úverovej zmluvy a záložnej zmluvy dospel k záveru, že na takomto určení nie je daný naliehavý právny záujem vyžadovaný pôvodne § 80 písm. c/ O. s. p. (účinného v čase podania žaloby) a aktuálne účinným ustanovením § 137 písm. c/, d/ C. s. p. Uviedol, že verdikt súdu v znení, že úverová zmluva je neplatná, by žiadnym spôsobom neslúžil potrebám praktického života, pretože by na jeho základe nedošlo k definitívnemu vyriešeniu sporných otázok a ani odstráneniu jestvujúceho stavu neistoty medzi účastníkmi, keď vzniknutý spor je možné účinnejšie vyriešiť žalobou na plnenie. Zdôraznil, že účastníkom konania o neplatnosť úverovej zmluvy by musel byť aj dlžník z úverovej zmluvy (NEP SLOVAKIA, s. r. o.), pričom táto spoločnosť sa účastníkom konania nestala a táto vada konania mala za následok neúplnosť okruhu účastníkov, čo je samo o sebe dôvodom na zamietnutie žaloby. Žalobu v časti o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva zamietol z dôvodu, že na takomto určení nebol naliehavý právny záujem z dôvodu, že záložné právo v priebehu konania zaniklo splnením zabezpečovanej pohľadávky v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C. s. p.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobcu rozsudkom z 15. novembra 2018 sp. zn. 4 Co 153/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a namietané odvolacie dôvody vyhodnotil ako neopodstatnené. Uviedol, že z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobca sa domáhal určenia svojho vlastníckeho práva k jemu v dražbe vydraženej nehnuteľnosti z titulu svojho presvedčenia o neplatnosti dražby konanej 18. septembra 2014 z dôvodu porušenia ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Nakoľko žalobca neuplatnil právo na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby v stanovenej trojmesačnej lehote, musel súd z úradnej povinnosti prihliadnuť na oneskorené uplatnenie práva, ktoré zaniklo a v dôsledku toho žalobu vo vzťahu k žalovanému 1/ zamietnuť bez posúdenia súladu priebehu dražby so zákonom. Vo vzťahu k petitu o určenie neplatnosti úverovej a záložnej zmluvy sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na určení neplatnosti predmetných zmlúv vyžadovaný pôvodne ustanovením § 80 písm. c/ O. s. p. a aktuálne účinným ustanovením § 137 písm. c/, d/ C. s. p., keď rozhodnutie o platnosti či neplatnosti úverovej zmluvy by nevytvorilo pevný právny základ pre vzťah strán a bolo by iba predpokladom ďalšej žaloby na prípadné vydanie bezdôvodného obohatenia jednou zo strán. Uviedol, že žalobe o neplatnosť úverovej zmluvy nebolo možné vyhovieť aj z toho dôvodu, že účastníkom konania neboli všetci účastníci úverovej zmluvy. Za nedôvodnú považoval aj žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, nakoľko v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie záložné právo zaniklo splnením zabezpečovanej

pohľadávky v celom rozsahu a preto žalobca na požadovanom určení nemal naliehavý právny záujem.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Odvolaciemu súdu vytkol, že právne posúdenie odvolacieho súdu k absencii naliehavého právneho záujmu v súvislosti s absolútnou neplatnosťou namietaných úverových zmlúv je zmätočné. Poukázal na to, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona, v dôsledku čoho sa hľadá na absolútne neplatný úkon tak, ako keby nebol urobený. Uviedol, že pokiaľ súdy nižších inštancií dospeli k záveru, že na určení neplatnosti úverovej zmluvy a záložnej zmluvy nie je naliehavý právny záujem vyžadovaný pôvodne ustanovením § 80 písm. c/ O. s. p. a aktuálne účinným ustanovením § 137 písm. c/ a d/ C. s. p., opomenuli, že v každom jednotlivom prípade je potrebné citlivo posudzovať princíp proporcionality, pretože len ten má minimálnu oporu v zákone a je úlohou všeobecných súdov, aby tento princíp v konkrétnych okolnostiach vyložili. Bol názoru, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená otázka, či je na určení neplatnosti úverovej zmluvy a záložnej zmluvy daný naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c/ a d/ C. s. p. V dovolaní ďalej podrobne rozoberal právny a skutkový stav veci. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň navrhol odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu.

4. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že súhlasí s rozhodnutiami súdov nižších inštancií. Bol názoru, že žalobca podaným dovolaním sleduje len účelové natiahnutie času.

5. Žalovaný 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobca vo svojom dovolaní neuvádza žiadne nové skutočnosti a všetky jeho argumenty boli v konaní niekoľkokrát zopakované. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu potvrdil.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C. s. p. a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

8. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky).

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Relevanciu podľa tohto ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 C. s. p.) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

10. Žalobca tvrdí, že dovolací súd nesprávne právne posúdil otázku či je na určení neplatnosti úverovej zmluvy a zmluvy o zriadení záložného práva daný naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c/ a d/ C. s. p.

11. Dovolací súd zdôrazňuje, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. b/ C. s. p. je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

12. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávajú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky (a „zaplnením bielych miest doterajšieho rozhodovania dovolacieho súdu prispieť k vytvoreniu jeho ustálenej rozhodovacej praxe“).

13. Naostatok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

14. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uvádza, že vo všeobecnosti platí, že ak niektorý zákon podmieňuje vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov, súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady vzniku nároku, inak žalobu zamietne. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej taký nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybní správnosť riešenia právnej otázky týkajúcej sa čo aj len jedného z viacerých predpokladov. Iná situácia ale nastáva, keď súd žalobu týkajúcu sa takého nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech len ak opodstatnene spochybní správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, na riešení ktorých spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

15. Vychádzajúc z obsahu spisu a z obsahu rozhodnutí súdov nižších inštancií, súd prvej inštancie zdôraznil, že v dražbe konanej 18. septembra 2014 došlo k vydraženiu predmetných nehnuteľností, pričom licitátor udelil dražobný príklep žalovanému 1/. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že dňom príklepu, t. j. 18. septembra 2014 začala plynúť trojmesačná lehota upravená § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, v rámci ktorej môže osoba, ktorá tvrdí, že bola dražbou dotknutá na svojich právach, namietať neplatnosť dražby, a to osobitným druhom žaloby. Po márnom uplynutí tejto zákonnej lehoty zaniká nielen právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby, ale zaniká aj právo úspešne sa domáhať určenia vlastníckeho práva k vydraženej veci. Trojmesačná lehota na podanie žaloby začala plynúť 18. septembra 2014 a uplynula 18. decembra 2014. Žalobca podal žalobu 26. januára 2015, teda po uplynutí zákonom stanovenej prekluzívnej lehoty, čím došlo k zániku práva domáhať sa určenia neplatnosti dražby. Uplynutie prekluzívnej lehoty bolo dôvodom na zamietnutie celej žaloby. S uvedeným záverom súdu prvej inštancie sa stotožnil aj odvolací súd, ktorý ďalej uviedol, že žalobca neuplatnil právo na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby v stanovenej trojmesačnej lehote a preto súd musel z úradnej povinnosti prihliadnuť na oneskorené uplatnenie práva, ktoré zaniklo a v dôsledku toho žalobu vo vzťahu k žalovanému 1/ zamietnuť bez posúdenia súladu priebehu dražby so zákonom.

Zároveň súd prvej inštancie tak aj odvolací súd konštatovali, že žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na určení neplatnosti úverovej zmluvy a určení neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, nakoľko rozhodnutie o (ne)platnosti úverovej zmluvy by nevytvorilo pevný právny základ pre vzťah strán a bolo by iba predpokladom ďalšej žaloby na prípadné vydanie bezdôvodného obohatenia jednou zo strán a bolo nedôvodné rozhodovať o (ne)platnosti zmluvy o zriadení záložného práva, nakoľko v čase rozhodovania súdu prvej inštancie záložné právo zaniklo splnením zabezpečovanej pohľadávky v celom rozsahu. Zároveň konštatoval, že žalobe o neplatnosť úverovej zmluvy ako aj zmluvy o zriadení

záložného práva nebolo možné vyhovieť z dôvodu, že účastníkom konania o neplatnosť týchto zmlúv neboli účastníci zmluvy, keď podľa názoru súdu účastníkom konania by musel byť minimálne aj dlžník z úverovej zmluvy - obchodná spoločnosť NEP SLOVAKIA, s. r. o.

16. Žalobca vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Ním zadefinovaná právna otázka (či je na určenie neplatnosti úverovej zmluvy a záložnej zmluvy daný naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c/ a d/ C. s. p.) by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe vyhovené. Žalobca ale túto otázku nastolil v inej situácii, v ktorej zamietnutie jeho žaloby opodstatňoval aj samotný záver súdu, že žalobe nebolo možné vyhovieť z dôvodu, že žalobca podal žalobu po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty, teda oneskorene a taktiež z dôvodu, že účastníkom konania nebol dlžník z úverovej zmluvy a teda účastníkom konania neboli všetci účastníci predmetnej zmluvy. Predmetná „dovolacia“ otázka sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolateľom nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

18. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.